

SXEDIO.49B

6.6.1913: ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Για τις συνομιλίες Βρετανίας -Τουρκίας η βρετανική εφημερίδα "Ο Παρατηρητής" του Γιόρκσιαρ εξηγώντας τους λόγους που η Βρετανία κατέβαλλε προσπάθειες για να προσαρτήσει τη νήσο στο βρετανικό στεμμα, έγραφε στις **6 Ιουνίου 1913**:

"Υπάρχουν λόγοι να πιστεύουμε ότι η Κύπρος μέσα σε βραχύτατο χρονικό διάστημα, γίνεται αγγλική κτήση.

Επί του παρόντος είναι βεβαίως, κτήση τουρκική. Για **34** χρόνια κατέχουμε τη νήσο με βάση τους όρους της συνθήκης του **1878**, η οποία δεσμεύει μεν την Τουρκία να επιφέρει μεταρρυθμίσεις στην Αρμενία, την Αγγλία δε να προασπίζει με τη βία των όπλων την ακεραιότητα της Τουρκίας στην Ασία κατά καθε ρωσικής εισβολής.

Η συμφωνία αυτή ουδέποτε υπήρξε ασπαστή στη χώρα αυτή και πολλές φορές έδωσε αφορμές στο να μας μεμφθούν για δολιότητα.

Η νήσος αυτή καθ' εαυτή θεωρήθηκε πάντοτε ως παντελώς άχρηστη για μας κατά τη διάρκεια δε των τελευταίων συζητήσεων για την τύχη των Νήσων του Αιγαίου ηγέρθησαν μεταξύ άλλων, αξιώσεις από μέρος αυτού του Κυπριακού λαού για παραχώρηση της νήσου στην Ελλάδα κατά το προηγούμενων των Ιωνίων Νήσων.

Φαίνεται όμως ότι άλλες σκέψεις επεκράτησαν στο υπουργείο των Εξωτερικών μας και καθ' ον τρόπο αυτό εξασφάλισε την προσάρτηση του Σαλούμ στην Αίγυπτο, μετά την έκρηξη του πολέμου στην Τρίπολη, έτσι πέτυχε τώρα και την προσάρτηση της Κύπρου στην αγγλική επικράτεια.

Τα ελατήρια προς τούτο είναι ευνόητα. Οι γερμανοί επεκτείνουν ήδη τον σιδηρόδρομο της Βαγδάτης μέχρι Αλεξανδρέτιας, η οποία είναι

προορισμένη να καταστεί στο μέλλον σπουδαιότατος γερμανικός λιμένας.

Με την προσάρτηση λοιπόν της Κύπρου, η οποία κείται απέναντι από την Αλεξανδρέττα, θα μπορούμε να εποπτεύουμε μέχρι τον τελικό σταθμό του σιδηροδρόμου αυτού της Βαγδάτης, ακριβώς καθώς το προτεκτοράτο στο Κουβέϊτ θα μας βοηθήσει να εποπτεύουμε τις άλλες εξόδους του.

Καμμιά αμφιβολία (δεν υπάρχει) ότι η διπλωματία μας έδρευσε δάφνες στην Εγγύς Ανατολή. Και δεν είναι μόνο, όπως πληροφορούμεθα η προσάρτηση της Κύπρου, η οποία επίκειται, αλλά καθώς ημείς επίσημα αγγέλθηκε κατορθώσαμε ακόμη, κατά τις παρούσες διαπραγματεύσεις με την Πύλη να επιτύχουμε την αναγνώριση της αυτονομίας και όπως συμπεραίνεται, ένα ακόμη βρετανικό προτεκτοράτο στο Κουβέϊτ, στον Περσικό Κόλπο και την κατάργηση προς όφελος μας των περιορισμών που επιβάλλονται με το σουλτανικό φερμάνι του **1879** κατά των δανειστικών δικαιωμάτων της Αιγύπτου.

Όλα αυτά αποτελούν βεβαίως ορεκτικότατο γεύμα. Ο καθένας όμως διερωτάται: Τι ανταλλάγματα δόθηκαν στην Τουρκία; Θρύλοι διάφοροι διατρέχουν τα γερμανικά φύλλα".

Άλλες πληροφορίες έδινε επισήμως την ίδια ημέρα και η εφημερίδα του Λονδίνου "Ημερήσια Νέα":

"Ενδιαφέρουσα φήμη βρίσκει πίστη σε κάποιους πολιτικούς κύκλους επί τω ότι στα θέματα που βρίσκονται υπό συζήτηση μεταξύ του υπουργείου των Εξωτερικών και της Πύλης περιλαμβάνονται και το ζήτημα του καθεστώτος της Κύπρου και ότι πρακτικά συμφωνήθηκε από τα δύο μέρη όπως μετατρέψουν τούτο σε διαρκή κατοχή από τη Μεγάλη Βρετανία.

Να υπομνησθεί ότι η προσωρινή κατοχή της νήσου διαπραγματεύθηκε από τους αντιπροσώπους μας Λόρδο Μπίκονσφιλτ και από τον αποβιώσαντα λόρδο Σώλσμπερι, κατά το χρόνο του συνεδρίου του Βερολίνου σε ανταπόδοση μιας υποχρέωσης από μέρους της Τουρκίας να εισαγάγει μεταρρυθμίσεις στην

Αρμενία.

Η φαινομενική πρόφαση προς ανάληψη της Κύπρου ήταν η στρατηγική της αξία σε οποιανδήποτε ενέργεια την οποία θα εξαναγκαζόμαστε να αναλάβουμε προς υπεράσπιση της ασιαστικής Τουρκίας κατά της Ρωσίας, όπως προνοείται από τη συνθήκη το παζάρευμα αυτό κατακρίθηκε σφοδρά κατά το χρόνο εκείνο από τους φιλελεύθερους.

Είναι περιττό να πούμε ότι καμιά μεταρρύθμιση δεν εισήχθη ποτέ από την Τουρκία στην Αρμενία και τίποτε δεν έγινε το οποίο να εμποδίσει τη ρωσική εισβολή σε εκείνο το μέρος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Το Βατούμ για παράδειγμα επιτράπηκε να οχυρωθεί παρά τις ρητές πρόνοιες της συνθήκης του Βερολίνου και το αποκλειστικό προνόμιο της κατασκευής σιδηροδρόμων της Μαύρης Θαλάσσης, επαρχίας της Μικράς Ασίας, το οποίο απέσπασε από την Πύλη η Ρωσία το **1900**, έγινε χωρίς αντίρρηση από μέρους της Βρετανίας.

Μάλλον η Κύπρος παρέμεινε στην κατοχή μας μέχρι σήμερα.

Τώρα, σύμφωνα με πολύ αυθεντική φήμη η νήσος πρόκειται να προσαρτηθεί εντελώς και η εξήγηση εικάζεται, πρέπει δε να ζητηθεί στην κατάσταση που δημιουργείται στα ύδατα εκείνα για την κατασκευή διακλάδωσης του σιδηροδρόμου Βαγδάτης προς Αλεξανδρέττα. Ενα βλέμμα ριπτόμενο στο χάρτη δεικνύει ότι η Κύπρος βρίσκεται ακριβώς στην είσοδο του κόλπου της Αλεξανδρέττας".

Επίσης ο "Μαγχεστιανός Φύλαξ" έγραφε στις **9** του ίδιου μήνα κατά τον ανταποκριτή της "Ελευθερίας" της Κύπρου στο Λονδίνο:

"Ανέφεραν το Σάββατο ότι ο κ. Αρκουρ, (υπουργός των Αποικιών) δήλωσε ότι το ζήτημα της εκχώρησης της Κύπρου στην Ελλάδα δεν βρίσκεται υπό τη σκέψη της βρετανικής Κυβέρνησης.

Τώρα μανθάνω ότι ο Σερ Χάμιλτον Γκουλι Ανταμς, ο Μ. Αρμυστής της Κύπρου, κλήθηκε για να

συνδιασκεφθεί με τον κ. Αρκουρ, το Σερ Εντουαρτ Γκρέϊ και τον υπουργό του Θησαυροφυλακίου για το ζήτημα αλλαγής στο καθεστώς της νήσου και ότι ως αποτέλεσμα των συνδιασκέψεων, οι οποίες ήδη έλαβαν χώρα, είναι πιθανόν ότι το Θησαυροφυλάκιο θα συμφωνήσει σε σπουδαία μετατροπή των οικονομικών συνθηκών οι οποίες σχετίζονται προς την κατοχή της νήσου από τη Μεγάλη Βρετανία.

Ο κ. Αρκουρ προέβαλε στο Θησαυροφυλακιο όπως αποδείχθηκε μέχρι τούδε πέτρα του σκανδάλου, τη σκοπιμότητα της μετατροπής του υποτελικού φόρου.

Ταυτόχρονα έπεισε το υπουργείο των Εξωτερικών όπως προσκαλέσει την Πύλη όπως παραιτηθεί των δικαιωμάτων της στην Κύπρο, σύμφωνα της καλουμένης "αμυντικής συμμαχίας" μεταξύ της Μ. Βρετανίας και της Τουρκίας του **1878**.

Πληροφορούμαι ότι η Πύλη επιθυμεί να ακολουθήσει την πορεία αυτή σε κάποιες περιπτώσεις. Οι κυριώτεροι λόγοι στους οποίους η Τουρκία μεταβίβασε τη διαχείριση της νήσου στο Βρετανικό Στέμμα κατά το έτος εκείνο ουδέποτε εκπληρώθηκαν.

Η Κυπρος είναι ανωφελής για στρατηγικούς σκοπούς, η Ρωσία δεν παραιτήθηκε των κατακτήσεων της στην Αρμενία και κανένα μέρος του Κυπριακού φόρου δεν πληρώθηκε ποτέ στην Τουρκία.

Αυτός μετά από μια τετραετία από την ανάληψη της διαχείρισης αποσπάστηκε από την πληρωμή του ετήσιου φόρου τον οποίου η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία εγγυήθηκαν στο αιγυπτιακό δάνειο του **1855** το οποίο Τουρκία αποκήρυξε.

Εκτοτε ο φόρος απορρόφησε το μισό σχεδόν των ετήσιων προσόδων της Κύπρου και εφ' οσον η Κύπρος αδυνατούσε να βαστάζει την εξάντληση αυτή το Κοινοβούλιο κλήθηκε να ψηφίζει σχεδόν κάθε έτος κάποια χορηγία.

Η Κύπρος απαλλασσόμενη από τον υποτελικό φόρο θα είχε ουσιώδες ετήσιο περίσσευμα για να δαπανήσει για τις αναγκαίες δημόσιες βελτιώσεις και έργα ανάπτυξης. Πολιτική συνεπαγόμενη τέτοια ανακούφιση και ανίδρυση της νήσου σε αποικία του

Στέμματος λέγεται ότι θα είναι δημοφιλής από την πλειονότητα των Κυπρίων".

Στις **18** Ιουνίου **1913** η ίδια εφημερίδα ανήγγελλε ότι ο υπουργός Αποικιών είχε ήδη προβεί σε ενέργειες για την προσάρτηση όλων των Αποικιών του Στέμματος περιλαμβανομένης και της Κύπρου:

"Πληροφορούμαστε ότι ο Αρκουρτ (υπουργός των Αποικιών) απηύθυνε προς τους Κυβερνήτες όλων των Αποικιών και των Προτεκτοράτων του Στέμματος εγκύκλιο, με την οποία τους πληροφορεί ότι ο άγγλος υπουργός στις Βρυξέλλες κατέθεσε δεόντως την επικύρωση του Βασιλέα για τις Διεθνείς ναυτικές συμβάσεις που υπογράφηκαν στις Βρυξέλλες κατά την **23η** Σεπτεμβρίου **1910** και συγχρόνως κοινοποίησε την προσάρτηση όλων των Αποικιών του Στέμματος και των Προτεροκτοράτων, της Νήσου Κύπρου και των Ομοσπονδιακών Κρατών της Μαλάκας.

Επήλθε κάποια βραδύτητα ως προς την ανακοίνωση της προσάρτησης των αυτοκυβερνωμένων χωρών, αλλά η βραδύτητα αυτή οφείλεται όπως φαίνεται, σε πολιτικές μεταβολές συνάμα δε και σε κάποιες αμφιβολίες οι οποίες αναφύηκαν ως προς το εάν η νομοθεσία σε κάποιες χώρες δεν συγκρούεται προς τη Νομοθεσία της πατρίδας".